

Biežāk uzdotie jautājumi un atbildes par fiziskas personas maksātnespējas procesu*

Fiziskas personas maksātnespējas process dod iespēju parādniekam, kura manta un ienākumi nav pietiekami visu saistību segšanai, tikt atbrīvotam no neizpildītajām saistībām un atjaunot maksātspēju. Vienlaikus maksātnespējas procesa mērķis ir pēc iespējas pilnīgāk apmierināt kreditoru prasījumus no parādnieka mantas.

Kādi ir priekšnosacījumi fiziskas personas maksātnespējas procesa uzsākšanai?

- Persona var pieteikt maksātnespējas procesu, ja tai ir finansiālas grūtības un nav iespējas nokārtot parādsaistības, kuras kopā pārsniedz 7114 eiro (iepriekš 5000 Ls), un kurām ir iestājies izpildes termiņš, vai arī sakarā ar pierādāmiem (paredzamiem) apstākļiem šai personai nebūs iespējams nokārtot parādsaistības, kuras kopā pārsniedz 14 228 eiro (iepriekš 10 000 Ls), un kuru izpildes termiņš iestāsies gada laikā. Piemēram, ja persona tiek atlaista no darba, un tādēļ paredz, ka vairs nespēs segt savas uzņemtās saistības.
- Papildus nosacījums - personai pēdējo 6 mēnešu laikā pirms procesa uzsākšanas jābūt Latvijas nodokļu maksātājam.

Kādas ir fiziskas personas maksātnespējas procesa izmaksas?

- Sākotnēji jāsedz tiesas izdevumi – valsts nodeva par procesa pieteikumu, kas ir 71,14 eiro (aptuveni 2 x mazāka nekā prasībai par laulības šķiršanu).
- Tāpat personas rīcībā ir jābūt pietiekamiem līdzekļiem, lai nosegtu vienreizēju atlīdzību par administratora darbu, vadot procesu, 2 minimālo mēnešalgu apmērā. Šobrīd tie ir 2 x 320 eiro = 640 eiro.

Par 640 eiro atlīdzību bankrota procedūras laikā administrators pieņem, reģistrē un pārbauda kreditoru prasījumus, regulāri sagatavo un sniedz kreditoriem pārskatus par savu darbību, sagatavo mantas pārdošanas plānu, atgūst debitoru parādus un veic tiesiskās darbības citas parādnieka mantas atgūšanai, organizē mantas pārdošanu un veic citas likumā noteiktās darbības. Papildus atlīdzību administrators ir tiesīgs saņemt par mantas pārdošanu un juridiskās palīdzības sniegšanu parādniekam saistību dzēšanas procedūras laikā.

- Procesā laikā parādniekam 1/3 no saviem ienākumiem ir pienākums pārskaitīt uz administratora īpaši konkrētam procesam atvērtu kontu bankā, un no šiem

līdzekļiem tiek segti procesa izdevumi (piemēram, konta atvēršana bankā, ziņu pieprasīšana no valsts iestādēm un publiskajiem reģistriem, nekustamā īpašuma vērtēšana, notāra pakalpojumi u.c.). Ja pēc procesa izdevumu segšanas atliek vēl līdzekļi, tad pakāpeniski tiek segti arī kreditoru prasījumi.

Kādos gadījumos procesu nevar uzsākt?

Maksātnespējas procesu nevar uzsākt, ja:

- persona 30% no piešķirtā kredīta ir izlietojusi citiem mērķiem nekā līgumā paredzēts.
- persona ir apzināti sniegusi kreditoram nepatiesu informāciju.
- iepriekšējo 10 gadu laikā jau ir bijis pasludināts maksātnespējas process, kura ietvaros ir dzēstas saistības.
- pēdējo 5 gadu laikā ir stājies spēkā nolēmums krimināllietā, ar kuru konstatēts, ka persona ir izvairījusies no nodokļu samaksas.

Kā norit fiziskas personas maksātnespējas process?

- Process sastāv secīgi no bankrota procedūras un saistību dzēšanas procedūras.
- Bankrota procedūras ietvaros tiek realizēta jeb pārdota visa parādnieka manta, un iegūtie līdzekļi tiek novirzīti kreditoru jeb aizdevēju prasījumu apmierināšanai. Daļa no personas mantas, piemēram, atsevišķas mēbeles un citi personīgi piederumi (precīzs saraksts pieejams Civilprocesa likuma 1.pielikumā) paliek personas rīcībā, lai nodrošinātu tās iztikšanu. Tāpat arī pret ienākumu gūšanai būtisku mantu nevar vērst piedziņu un tā paliek parādnieka rīcībā.
- Saistību dzēšanas procedūras ietvaros daļa no parādnieka ienākumiem (tai skaitā pensijas, bezdarbnieka pabalsta, honorāra u.c.) tiek novirzīti kreditoru prasījumu apmierināšanai. Saistību dzēšanas plāna termiņu nosaka, ņemot vērā paredzamos ienākumus. Ja paredzams, ka ienākumi būs pietiekoši, lai segtu vismaz 50% no kopējām saistībām, kuras paliek pēc bankrota procedūras, saistību dzēšanas plāna termiņš ir 1 gads. Citu termiņu nosaka atkarībā no paredzamajiem parādnieka ienākumiem un paredzamā dzēsto saistību apmēra. Maksimālais termiņš ir 3 gadi un 6 mēneši, taču vidējais procesa ilgums parasti ir 2,5 gadi. Pēc noteiktā termiņa atlikušās nesegtās saistības tiek dzēstas.

Jāņem vērā, ka saistību dzēšanas procedūru nevar piemērot, ja parādnieks pēdējo 3 gadu laikā ir slēdzis darījumus, kuru rezultātā kļuvis maksātnespējīgs un to apzinājies, vai apzināti radījis zaudējumus kreditoriem, vai arī parādnieks ir sniedzis apzināti nepatiesu informāciju par savu mantisko stāvokli un slēpis patiesos ienākumus.

Kādi ir ieguvumi no maksātnespējas procesa?

- Uzsākot maksātnespējas procesu, tiek apturēta izpildu lietvedība, pirmkārt, lietās par piespriedi, bet nepiedzīto summu piedziņu un, otrkārt, lietās par saistību izpildīšanu tiesas ceļā.
- Apstājas kredīta jeb aizdevuma lietošanas % pieaugums, likumisko % pieaugums, līgumsoda pieaugums, nokavējuma naudas pieaugums.
- Nodokļu parādiem tiek apturēta tās nokavējuma naudas aprēķināšana, kura tiek noteikta kā % maksājums par nodokļu, nodevu un soda naudas samaksas termiņa nokavējumu.
- Procesa rezultātā persona tiek atbrīvota no saistībām, kuras tā vairs nespēj segt.

Vai maksātnespējas procesa rezultātā personai tiek dzēstas visas saistības?

- Dažas saistības saskaņā ar likumu nevar tikt dzēstas, piemēram, uzturlīdzekļu parāds, soda nauda par nodokļu nemaksāšanu, kompensācijas par kaitējumu nodarīšanu trešajām personām u.c.

Kādi ir personas rīcības ierobežojumi maksātnespējas procesa laikā?

- Persona zaudē tiesības rīkoties ar visu savu mantu, kā arī ar viņa valdījumā vai turējumā esošo trešajām personām piederošu mantu (piemēram, līzings auto). Šīs tiesības pārņem administrators.
- Tāpat parādnieks zaudē tiesības bez administratora piekrišanas biežāk kā 1 reizi mēnesī slēgt darījumus, kuru summa pārsniedz 1 minimālo mēnešalgu (320 eiro).
- Persona zaudē tiesības bez administratora piekrišanas uzņemties jaunas parādsaistības.
- Tāpat ir aizliegts veikt darbības, ar kurām tiek nodarīti zaudējumi kreditoriem.

Saistību dzēšanas procedūras laikā parādniekam tiek atjaunojas tiesības rīkoties ar visu savu mantu. Tomēr saglabājas aizliegums bez administratora piekrišanas slēgt tādus darījumus, kuru summa pārsniedz 2 minimālās mēnešalgas.

Kādi ir parādnieka pienākumi maksātnespējas procesa laikā?

- Gūt ienākumus atbilstoši savām spējām, no kuriem 1/3 tiek novirzīta kreditoru prasījumu apmierināšanai bankrota procedūras laikā.
- Desmit dienu laikā pēc procesa pasludināšanas nodot administratoram savus naudas līdzekļus.
- Glabāt un pārvaldīt savu mantu kā krietnam un rūpīgam saimniekam.
- Sagatavot saistību dzēšanas plānu un izpildīt to.
- Sniegt administratoram nepieciešamās ziņas un sadarboties ar administratoru.

Kādas ir parādnieka tiesības procesa laikā?

- Paturēt mantu, kas viņam būtiski nepieciešama ienākumu gūšanai.
- Paturēt 2/3 savu ienākumu, lai segtu dzīvošanas izmaksas.

Vai pastāv iespēja turpināt dzīvot savā mājoklī maksātnespējas procesa laikā?

- Banka un parādnieks var vienoties par to, ka netiek pārdots parādniekam piederošais bankā ieķīlātais mājoklis. Šādā gadījumā administrators parādnieka vārdā bankai procesa laikā maksā summu, kas atbilst īres maksai.

Arī saistību dzēšanas procedūras laikā šī vienošanās paliek spēkā.

Ja šāda vienošanās netiek panākta, un ar parādnieku kopā dzīvo tās apgādībā esošas personas, mājokļa pārdošanu izsolē iespējams atlikt uz 1 gadu, tā nodrošinot iespēju parādniekam atrast sev citu mājokli.

Jāņem vērā, ka šis nosacījums var tikt piemērots tikai gadījumos, kad mājokļa kadastrālā vērtība nepārsniedz 142 287 eiro (100 000 Ls).

* Sagatavotajam materiālam ir informatīvs raksturs. Precīzus fiziskas personas maksātnespējas procesa noteikumus nosaka Maksātnespējas likums.